

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ ЯК ЗАСОБИ
ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Кит 05-22

факультету сходознавства

денної форми навчання

Освітньої програми

Східна філологія: китайська мова і

література, переклад, методика навчання

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та

літератури (переклад включно), перша –

китайська

Товкань Юлії Вадимівни

Науковий керівник: доц. Костанда Ірина Олександрівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОДАЛЬНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	6
1.1. Поняття категорії модальності в китайській мові.....	6
1.2. Поняття категорії модальності дієслова в китайській мові.....	9
Висновки до розділу 1	10
РОЗДІЛ 2. ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ	13
2.1. Функційні особливості модальних дієслів в китайській мові.....	13
2.2. Функції використання модальних дієслів в різних контекстах.....	16
Висновки до розділу 2.....	25
ВИСНОВКИ	16
论文摘要.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУР	28

ВСТУП

Актуальність дослідження

Китайська мова, як одна з найдавніших і найрозвиненіших мов світу, привертає увагу не тільки своєю широтою та історичним минулим, але й своєю граматичною складністю та особливостями вираження відтінків семантики. Модальні дієслова особливо цікаві, оскільки вони відіграють важливу роль у вираженні категорій модальності та нюансів мовленнєвих дій, таких як можливість і необхідність. Враховуючи широкий спектр семантичних можливостей модальних дієслів та їх значень у різних контекстах, їх функціональні властивості потребують детального аналізу. Це дослідження має на меті вирішити це питання та проаналізувати результати на прикладі китайської мови.

Метою даного дослідження є детальне вивчення функціональних властивостей модальних дієслів у китайській мові та з'ясування їх ролі у вираженні модальності. Вона має на меті визначити, як модальні дієслова впливають на смислове навантаження висловлювання, які конкретні функції вони виконують у реченнях і як сприяють формуванню відтінків значення в процесі спілкування.

Метою дослідження є вирішення наступних **завдань**:

- теоретичний аналіз категорій модальностей.
- класифікація китайських модальних дієслів.
- аналіз функціональних властивостей модальних дієслів.
- порівняльний аналіз модальностей у китайській та інших мовах.
- практичний розбір вживання модальних дієслів.

Об'єктом дослідження є система модальних дієслів у китайській мові як засіб вираження категорії модальності.

Предметом дослідження є функціональні особливості модальних дієслів у китайській мові.

Матеріал дослідження ґрунтується на китайських текстах, а саме творах Джао Юнь Пін, Лі Цзіньсі, Ван Лі та інших.

Методи наукового дослідження

1. Аналіз: Аналіз різних китайських модальних дієслів для визначення їхніх

властивостей, використання та значення в контексті.

2. Загальнонаукові методи: використання загальнонаукових методів, таких як огляд літератури, узагальнення та систематизація даних для всебічного розуміння проблеми.

3. Функціональні методи: вираження суб'єктивних оцінок, можливостей, бажань, зобов'язань тощо.

4. Структурний метод: аналіз структури речень і виразів, що містять модальні дієслова, з метою з'ясування ролі модальних дієслів і їх зв'язку з іншими елементами мови.

5. Метод контекстного аналізу: вивчення вживання модальних дієслів у конкретних контекстах та вивчення їх семантичного та прагматичного значення.

6. Порівняльний аналіз: порівняння використання модальних дієслів у китайській мові з їх використанням у мовах інших культур для виявлення подібності та відмінностей.

7. Узагальнення: систематизація та узагальнення результатів дослідження з метою формулювання висновків та побудови загальної моделі вживання модальних дієслів у китайській мові.

Практичне значення результатів дослідження можна розглядати з кількох аспектів:

1. Практичне навчання китайської мови як іноземної: можна розробити методи та матеріали для ефективного навчання іноземців модальним конструкціям. Розуміння функціональних характеристик модальних дієслів допомагає вчителям краще пояснити роль і використання модальних дієслів у практичних ситуаціях і покращує якість викладання.

2. У практиці викладання теоретичної граматики китайської мови результати цього дослідження є основою для розробки підручника або посібника з граматики, що містить детальний опис модальних дієслів та їх функцій. Це допоможе учням краще зрозуміти й запам'ятати правила вживання модальних конструкцій.

3. Подальші дослідження категорії модальності Результати цього дослідження

створюють основу для подальших досліджень модальності китайської мови. Це сприяє кращому розумінню функцій модальних дієслів та їхніх зв'язків з іншими мовними явищами, а також дозволяє досліджувати нові напрямки та напрямки досліджень.

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Вона складається зі вступу, 2 розділів, що поділяються на підрозділи, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел та літератури. Загальний обсяг курсової роботи становить (30)сторінок.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОДАЛЬНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Поняття категорії модальності в китайській мові

Категорія модальності в сучасному китайському мовознавстві мало досліджена. Лінгвісти вживають «тон» і «модальність» як синоніми, і чіткої межі між ними немає. Першу спробу визначити категорію модальності в китайській мові зробив Ван Лі, який стверджував, що в кожному висловлюванні мовець відчуває емоцію, і ця емоція виражається за допомогою інтонаційних слів і функцій (переважно часток), а спосіб передачі емоцій називається тоном. Відповідно до його гіпотези, тон сприймається як спосіб вираження емоцій, і цей «тон» вже відображає категорію модальності. Дослідження китайської мови показують, що модальні частки, окремо або в поєднанні з інтонацією, можуть надати реченню нового модального значення, що є чудовою рисою сучасної китайської мови.

Модальні частки не є єдиним способом реалізації модального значення речення, але вони є дуже абстрактним і складним мовним засобом. Модальні частки не мають тону голосу і вживаються в кінці речення, щоб завершити його. У сучасній китайській мові це один із найбільш граматично формалізованих засобів вираження модифікації. Ма Цзяньчжун вважає, що модальні частки в китайській мові відіграють таку саму роль, як і граматичні засоби, які реалізують дієслівні модальні категорії в європейських мовах, а також можуть мати два модальних значення: сигналізуючи про надійність і сигналізуючи про ненадійність (сумнів). На жаль, на даний момент ця теорія не знайшла однозначної підтримки, і тлумачення часток у сучасних лінгвістичних дослідженнях по суті зводиться до чотирьох значень - повідомлення, сумнів, спонукання та вигук - повністю заперечуючи системність і специфіку класу часток. Насправді модальні частки, незалежно від того, в якому реченні вони вжиті, вже містять певне значення, і їх функція полягає не тільки вказувати на модальність у реченні, але й виражати не тільки повідомлення, але й ставлення до мовця до адресата. Розглянемо погляди деяких сучасних лінгвістів на категорію модальності. Хе Ян розрізняє два терміни – "інтонація" і "модальність" - і визначає цю категорію як "суб'єктивне знання мовця, відображене в мовленні і виражене за допомогою граматичних модальних форм". Слід зазначити, що зараз мовознавці розрізняють ці

терміни-синоніми. Наприклад, китайські лінгвісти Тан Тінчі та Лу Чуань використовують термін “情态 – qíngtài” для позначення модальності. Тан Тінчі розглядає категорію модальності як «точку зору або ставлення мовця до змісту висловлювання» та розрізняє основні значення модальності, такі як: «істинне чи хибне судження, знання, бажання, ступінь бажаності, можливість, необхідність та інші». За Лу Чуанем, ця категорія вважається "судженням мовця та оцінкою об'єктивних подій на основі суб'єктивного підходу або суб'єктивної думки". У китайській лінгвістиці існує особлива точка зору, висунута Вень Суолін. Згідно з яким терміни «інтонація» і «модальність» слід розглядати як споріднені, але різні прагматичні категорії, вважає «інтонація» в китайській мові, що відповідає функціонально-семантичному типу речення, тобто розмовний тон, заохочувальний тон і окличний тон, з іншого боку, «модальність» відображає ставлення мовця до емоції або повідомлення, що міститься у висловлюванні.

У 20 столітті лінгвісти запропонували термін “情态 - qíngtài” як альтернативу англійському терміну «модальність» у європейських лінгвістичних системах. За словами Вень Суоліна, «вираження модальності має два елементи: елемент суб'єктивного пізнання мовця (когнітивна модальність) і елемент емоції або вираз обличчя». Ця категорія зазвичай виражається за допомогою вступних слів, інших службових слів і змін порядок слів у реченнях. Іншими словами, він виражає значення визначень, припущень, ймовірностей, вимог, суджень і побажань мовця щодо ситуації. За словами Цу Сіляна, існує три категорії модальностей: «Пряма модальність» утворює зв'язок із суб'єктивним ставленням мовця до висловлювання та виражається через інтонацію. «Подійна модальність» розкриває фундаментальний характер ситуації, в якій робиться висловлювання і виражається зміною прислівників і дієприслівників в словах, перший тип модальності подібний до суб'єктивної модальності в українській мові. «Подієва модальність» пов'язана з об'єктивною модальністю в українській мові .

Відповідно до Люй Шусяна, речення мають модальні значення, такі як ствердження та заперечення, які певною мірою можна розглядати як питальні речення,

а також такі значення, як можливість, дозвіл, ймовірність, можливість, необхідність і неминуче. На думку автора, заперечення виражається за допомогою прислівників. Учений також вказує на подвійне заперечення, яке надає реченню позитивного значення. Почуття об'єктивної модальності реальності може бути збагачене додатковим змістом ситуативної модальності, а саме ймовірності, неминучості та бажаності. Категорія неминучості відображає внутрішній і закономірний зв'язок явищ, зрозумілий природою речей. Воно розкриває складність і багатогранність цього зв'язку, визначає масштабність і змістовність відповідного аспекту. Для вираження цієї можливості та необхідності автор використовує такі слова: 可 - kě, 得 - dé, 能 - néng, 须 - xū, 要 - yào, 宜 - yí, 必 - bì, 足 - zú, 肯 - kěn, 敢 - gǎn та інші. Люй Шусян справедливо зазначає, що такі модальні дієслова слід називати «допоміжними дієсловами», а також звертає увагу на їх неоднорідність. Слід також зазначити, що існує два типи модальності в китайській мові. Модифікація стосується оцінки ймовірності переконання. Ймовірність традиційно називається епістемічною модальністю і відноситься до судження мовця про істинність речення, з іншого боку, відноситься до оцінки речення з точки зору обов'язковості, диспозиції та адекватності, відомий як деонтологічна модальність. Інша сторона підкоряється наказу як динамічна модальність і вказує на готовність або здатність мовця виконати пропозицію. У системі типів модальності, запропонованій Холлідеем, Макдональдом і Лі, модальність стосується ступеня вірогідності і регулярності речення. Однак у китайській системі типів модальностей бракує ступеня регулярності. Винятком є випадки, коли регулярність стосується принципово іншої модифікації або значення модальності. У китайській мові звичка в основному виражається прислівниками частоти, такими як 总是 zǒngshì – «завжди», 经常 jīngcháng – «часто», 有时 yǒushí – «іноді». Прислівники звичок вказують на те, що подія чи явище відбувалося раніше, але їх частота точно не визначена (наприклад, скільки разів, як часто тощо). Емпірично ці прислівники відіграють роль у перехідній структурі речення, функціонуючи як часові інтервали станів.

Міжособові прислівники функціонують у реченні як ситуативні прислівники, а не як модальні прислівники. І навпаки, реалізація модальності чи модуляції не

означає, що подія чи «дія» вже відбулася. Усвідомлення можливості вказує на те, що подія знаходиться в межах споглядання мовця, тоді як усвідомлення обов'язку, схильності чи здібності вказує на те, що подія прихована або нереалізована. Емпірично вони функціонують як модальні допоміжні засоби або модальності речень у міжособистих стосунках, а не як випадки в альтруїстичній структурі речень. Також слід зазначити, що три основні значення модальності тісно пов'язані з системою полярності. Таким чином, у реченнях, що містять модальність, ми розрізняємо два види заперечення: пряме заперечення та зворотне заперечення. Перший виражає заперечення речення або його частин, а за модальним елементом зазвичай стоїть знак заперечення 不 bù або 没有 méiyǒu. Другий спосіб виражає заперечення модальності, і перед елементом модальності вживається заперечний прислівник 不 bù; з трьох значень модальності розрізняють центральне значення модальності та два зовнішні значення модальності відповідно до системи полярності. Центральне значення модальності залишається незмінним, коли заперечення передається між реченням і модальним елементом, тоді як два зовнішні значення модальності змінюються з високого на низьке або з низького на високе, коли заперечення передається. Модальні дієслова виражають ставлення суб'єкта дії до самої дії. Інакше кажучи, вони виражають здатність виконати дію, потребу чи бажання виконати дію.

1.2. Поняття категорії модальності дієслова в китайській мові

Модальність є широко дослідженою темою в літературі, від аналітичної філософії до філософії права. З точки зору «лінгвістичного повороту», основоположна робота фон Райта стала потужним каталізатором і надихнула на таксономію та термінологію, використану в подальших лінгвістичних дослідженнях. Для розрізнення властивостей різних модальних категорій використовується ряд концепцій. У цьому розділі аналізуються еквіваленти цих понять у китайських модальних дослідженнях.

"Модальність, наказовий спосіб і дієслівний спосіб тісно пов'язані між собою". Тому не дивно, що визначення імперативної модальності (переданої модальними частками), яке дає Лі Цзіньсі, дуже близьке до визначення дієслівної модальності, сформульованого Єсперсеном того ж року: "Дієслівні способи виражають певне

ставлення свідомості мовця до змісту речення". Якими б не були ідеї Лі Цзінсі, зрозуміло, що те, що відбувається на Заході, певною мірою впливає і на Китай. Подібно до того, як лінгвістичне поняття модальності виникло у зв'язку з поняттям модальності та певний час ототожнювалося з ним, так і поняття “情态 - qíngtài ” (яке зараз використовується для позначення модальності) спочатку відносилось до модальних фразових дієслів, які також називаються “语气 - yǔqì”. В обох випадках термін, що позначає поняття модальності, було взято з лексикону, створеного для визначення його найбільш конкретного граматикалізованого вираження. В індоєвропейській мові це було модальне дієслово або спосіб його вираження.

Як і Люй Шусян, Ван Лі та Гао Мінкай також поставили під сумнів використання модальних дієслів як допоміжних дієслів і запропонували іншу класифікацію відповідно до китайської морфології. Ван запропонував англійський термін "оптативні третини", "能愿式末品 - néngyuàn shì mòpǐn" як визначення модальних дієслів. Це визначення поєднує (і перетлумачує) два західні лінгвістичні аналізи. З одного боку, це стосується теорії рангів Отто Єсперсена та його концепції первинних, вторинних і третинних елементів. Ця подвійна класифікація підкреслює ідею, що синтаксично модальні дієслова є третинними елементами та семантично потенційними формами, як показано в наступному уривку, де морфема "式 - shì" позначає не дієслівний спосіб, а скоріше "конструкцію", як видно з наведеного нижче уривку: "Якщо порівнювати із західною граматиною, позначення "能 - néng", "可 - kě", "必 - bì", "该 - gāi", "要 - yào", "欲 - yù" та "肯 - kěn" як третинних елементів може виглядати суперечливим.

Найбільш чітке твердження про модальних дієслів у китайській мові належить Люй Шусяну. Він пояснює, що хоча необхідність і можливість не є граматично однаковими, вони мають одну спільну рису: вони обидва використовуються в поєднанні з іншим дієсловом (або іншим предикативним прикметником) для вираження події, яка не може відбутися.

Визнання модальності як логіко-семантичної категорії відкриває простір для вивчення поведінки слів з різним граматичним статусом. Типовим прикладом є

порівняння дієслова “应 – yīng” із такими модальними дієсловами, як “该 - gāi ” і “必须 – bìxū”, які зазвичай визначаються як прислівники. Цей порівняльний аналіз показує взаємодоповнюючий, але відмінний характер цих двох класів природних слів. Вони охоплюють аспекти обов'язку, на відміну від аспектів простої необхідності. Зокрема, деонтична модальність є підкласом, який «включає преференційну модальність, яка має справу лише з добром і злом, тобто з етичними, моральними та правовими нормами».

Висновки до розділу 1

У першому розділі даного дослідження було проведено детальний аналіз категорій модальності китайської мови та поняття модальності. Ці аспекти мають велике теоретичне та практичне значення для розуміння семантики, синтаксису та особливостей використання китайської мови в спілкуванні.

По-перше, поняття модальності визначається в контексті лінгвістики і відображає спосіб вираження семантичних категорій, таких як можливість, необхідність і бажаність. Також досліджується, як ця категорія реалізується в китайській мові різними граматичними та синтаксичними способами.

Крім того, йде акцент на модальності, яка є важливим аспектом вираження значень в китайській мові. Аналізуючи різні способи, якими китайська мова виражає модальність дієсловами, були виявлені такі важливі механізми, як використання допоміжних дієслів, зміни синтаксичної структури речень і використання спеціальних конструкцій.

З цього аналізу можна зробити висновок, що розуміння понять модальності та способу дієслова в китайській мові є важливим для китайської лінгвістики та практичного використання мови. Ці знання сприяють кращому розумінню текстів і покращують комунікативну компетентність у китайській мові. Цей висновок закладає основу для подальших досліджень модальності китайської мови та її впливу на різні аспекти лінгвістичного аналізу.

РОЗДІЛ 2 ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ

2.1. Функції особливості модальних дієслів в китайській мові

У китайській мові модальні дієслова “能愿动词 - néngyuàn dòngcí” - це дієслова, які виражають суб'єктивне ставлення до дії або можливість, необхідність, здатність чи ймовірність дії. За допомогою модального дієслова мовець виражає значення та імплікатуру суб'єктивного аспекту. У китайській мові модальні дієслова виражають не дію, а ставлення мовця до дії, тому мовці використовують їх для позначення можливості, необхідності або обов'язковості дії. Усі модальні дієслова поділяються на наступні категорії:

- висловлює бажання : 要想 - yào xiǎng, 愿意 - yuànyì, 肯 - kěn, 敢 - gǎn;
- висловлення оцінки чи судження щодо фактів: 应该 - yīnggāi, 应当 - yīngdāng, 应 - yīng, 该 - gāi, 得 - déi;
- виражають оцінку об'єктивних умов: 能 - néng, 能够 - nénggòu, 可以 - kěyǐ;
- виражають дозвіл : 能 - néng, 可以 - kěyǐ, 可 - kě, 准 - zhǔn, 许 - xǔ, 得 - déi;
- висловлює оцінку: 配 - pèi, 值得 - zhíde;
- виражайте можливість: 可能 - kěnéng, 会 - huì, 要 - yào, 得 - déi, 能 - néng.

Модальні дієслова в китайській мові не мають відмінкової форми і при необхідності приймають суфікси після основного дієслова.

До складу модальних дієслів, що реалізують значення можливості, входять:
能 néng – "могти" (能够 nénggòu - "могти"),
会 huì – “вміти щось робити”,
可以- kěyǐ - “можна” (可 kě - є дозвіл на виконання певної дії),
рідше 得 déi – “могти", "мати право”,
敢 gǎn – “могти" (що означає “наважуватися”).

Таким чином, зазначені модальні дієслова реалізують семантику:

1. властивостей, можливостей, тобто можливість зумовленої фізичним чи психічним станом суб'єкта (能 néng/能够 nénggòu);

2. можливість, зумовлена вродженими чи набутими вміннями та навичками, знаннями предмета (能 néng, 会 huì);
3. доцільність, зумовлена соціальними факторами, етичними та моральними нормами, правилами поведінки тощо (可以 kěyǐ, 能 néng, 得 dé);
4. можливість, зумовлена збігом обставин, певним об'єктивним станом речей (能 néng, 会 huì, 可以 kěyǐ). Наприклад:

1) 你能游泳吗? nǐ néng yóuyǒng ma? - Ти вмієш плавати?(можливість через фізичний стан);

2) 这些书可以外借吗? zhèxiē shū kěyǐ wàijiè ma? - Можна позичити ці книги?(дозвіл).

Серед модальних дієслів, що реалізують семантику необхідності, можна виділити:

应该 - yīng gāi(应 yīng, 该 gāi) –“необхідний”, “бути зобов'язаним щось зробити”,

要 - yào (需要 xūyào) – “хочу”, “потрібно”, “необхідно”,

得 - děi - "бути зобов'язаним",

当 - dāng (应当 yīng dāng) - "треба, слід, необхідно",

宜 - yí "бути зобов'язаним тощо.

应该 yīnggāi та 要 yào - вважаються домінуючими через варіативність значень у межах субкатегорії необхідності, яку вони можуть реалізувати в певній комунікативній ситуації. Зазначені модальні дієслова реалізують семантику:

1. актуальної необхідності, викликані певними обставинами (要 - yào, 得 - děi, 应该 - yīng gāi(该 - gāi));
2. необхідність, зумовлена суб'єктивними факторами, тобто наявність у суб'єкта бажання здійснити певну дію (要 yào, 肯 - kěn);
3. зобов'язання (要 yào / 应该 yīng gāi / 该 gāi / 应当 yīng dāng / 宜 yí);
4. вимушена необхідність.

Оптативна модальність (субкатегоріальне значення волітвної суб'єктивної модальності, що виражає характеристику змісту висловлення з погляду його

бажаності для модального суб'єкта) реалізується в мовленні за допомогою ряду модальних дієслів:

想 xiǎng - "хотіти", "бажати";

希 xī (希望 xīwàng)-"хотіти", "сподіватися" (企望 qǐwàng/ 渴望 kěwàng тощо "сподіватися", "мріяти");

愿 yuàn (愿意 yuàn yì /颇愿 pō yuàn тощо "бажати", "мріяти", "сподіватися");

惟愿 wéi yuàn / 但愿 dàn yuàn "хотілося б", "якби ж тільки..";

祝 zhù / 祝愿 zhùyuàn - "бажати",

宁可 níng kě/宁肯 níng kěn/宁愿 níng yuàn "хотіти".

Зазначені дієслова реалізують семантику:

1. бажання (спрямованого мовцем на дію чи стан з метою реалізації надій, бажань, потреб, мрій) (想 xiǎng/想要 xiǎng yào, 希 xī (希望 xīwàng) та його похідні, 惟愿 wéiyuàn/但愿 dàn yuàn тощо);
2. пов'язані з бажанням в спілкуванні (宁可 nìngkě/宁愿 nìngyuàn /宁肯 nìngkěn);
3. значення побажання (祝 zhù/祝愿 zhùyuàn /愿 yuàn) тощо. Наприклад:

1) 我宁肯不睡觉也要把工作作完。wǒ níng kěn bù shuì jué yě yào bǎ gōng zuò zuò wán.

- Я краще не спатиму, щоб закінчити роботу.;

2) 祝你考试顺利。zhù nǐ kǎo shì shùn lì. - Бажаю тобі успішно скласти іспит.

Наказова модальність здійснюється за допомогою спонукальних дієслів:

请 qǐng -«запросити», «просити»;

要 yāo/ 要求 qiú - «вимагати», «бажати»,

请求 qǐng qiú - "просити", "благати",

劝 quàn - "радити", "просити";

让 ràng/叫 jiào/使 shǐ "заставляти", "робити так, щоб..", 允许 yǔnxǔ/容许 róngxǔ r/准许 zhǔnxǔ "дозволяти";

禁止 jìnzhǐ-"забороняти" тощо.

Ці модальні дієслова реалізують семантику:

- 1) наказу (让 ràng/叫 jiào/使 shǐ); поради (让 ràng/叫 jiào/使 shǐ, 求 qiú, 劝 quàn тощо);

2) прохання (请 qīng, 请求 qīngqiù, yuàn, 劝 quàn), пропозиції (让 ràng /叫 jiào);

3) заборони (让 ràng/ 叫 jiào, 禁止 jìnzhǐ),

4) дозволу (允许 yǔnxǔ/容许 róngxǔ / 准许 zhǔnxǔ тощо). Наприклад:

1) 让我来介绍一下自己。 ràng wǒ lái jiè shào yí xià zì jǐ . Дозвольте мені представитися.

2) 我们刚穿戴好，他们说不要我们去了。 wǒ men gāng chuān dài hǎo, tā men shuō bú yào wǒ men qù le . Ми тільки одяглися, а вони не дозволили нам піти.

2.2. Функції вживання модальних дієслів у різних контекстах

Проаналізовані модальні дієслова залежать від системи засобів, що реалізують аспектуальну семантику в сучасній китайській мові і мають властивість бути як центральним компонентом у реалізації одного значення, так і периферійним компонентом у реалізації іншого значення. Схема за якою пишуться речення з модальним дієсловом: "хто (що) + може (вміє, має намір, хоче...) + що робити?" Ці дієслова виражають здатність, можливість, потребу, бажання або намір виконати дію. Дієслова утворюються за допомогою заперечного допоміжного дієслова "不" (bù) і ставляться перед присудком, тобто перед модальним дієсловом. Чергування питальних речень у стверджувальній та заперечній формах утворюється шляхом повторення допоміжного дієслова як у стверджувальній, так і в заперечній формі. Деякі китайські дієслова можуть вживатися і як самостійні, і як допоміжні:

1. Дієслово "想" (xiǎng) має модальні та немодальні значення. Значення у цього дієслова два:

1) думати, мислити, міркувати (синоніми: 思 sī, 思考 sīkǎo, 考虑 kǎolù),

2) тужити, сумувати за кимось / чимось (синоніми: 想念 xiǎngniàn, 思念 sīniàn, 怀念 huáiniàn).

Модальне значення дієслова 想 xiǎng полягає у вираженні сильного бажання з елементами сподівання, мрії. У ролі додатка може виступати лише інше дієслово (想休息 xiǎng xiūxi «хотіти відпочити», 想看电视 xiǎng kàn diànshì «хотіти подивитись телевізор»), оскільки із прямим додатком-іменником чи займенником 想 xiǎng буде мати одне з немодальних значень (你想什么? nǐ xiǎng shénme «1. Про що ти думаєш?;

2. За чим ти сумуєш?)).Різницю між модальними дієсловами 要 yào та 想 xiǎng у значенні «хотіти, бажати» можна зрозуміти, проаналізувавши відтінки бажання у певному контексті (намір або потребу у 要 yào та сподівання або мрію у 想 xiǎng) . "要" (yào) у значенні «хотіти, бажати» може приймати після себе як інше дієслово (要 休息 yào xiūxi «хотіти відпочити», 要 看电视 yào kàn diànshì «хотіти подивитись телевізор»), так і прямий додаток-іменник чи займенник (要 咖啡 yào kāfēi «хотіти кави», 你要什么? Nǐ yào shénme «Чого ти хочеш?»), а у значенні «збиратись, мати намір» – лише інше дієслово (我要睡觉 wǒ yào shuìjiào «Я збираюсь лягти спати»); у значенні «потребувати» додатком може бути лише іменник (我们要时间 Wǒmen yào shíjiān «Нам потрібен час»). У якості модальних дієслів вони вказують на бажання та необхідність щось зробити, але "要" підкреслює рішучість щось робити, "想" – намір, бажання (із значенням "хотілося б"). Заперечна форма "要" в цьому значенні співпадає із заперечною формою "不想":

我妈妈不想买蔬菜。Wǒ māma bùxiǎng mǎi shūcài — Моя мама не хоче купувати овочі. Суб'єктивне бажання, але також і логічна необхідність. У цьому значенні заперечна форма займенника другого та третя особа "不想" bùxiǎng, а "不用" bù yòng, "别" bié вказує на те, що для чогось не потрібно докладати зусиль чи інших витрат і що можна обійтись без цього:

她不用买那本书。Tā bù yòng mǎi nà běn shū – Їй не потрібно купувати цю книгу.

2. Дієслово "会" (huì) позначає таку здатність людини, яка сформувалася в результаті навчання, тобто навичку (我不会包饺子, 只会吃饺子。wǒ bú huì bāo jiǎo zi, zhǐ huì chī jiǎo zi .Я не вмю ліпити пельмені, вмю тільки їсти їх.).Фізичну здатність (我很累, 不会去。Wǒ hěn lèi, bù huì qù. Я дуже втомився, не можу йти.) або ж теоретичну можливість (他会来。Tā huì lái. Він може прийти (а може й ні)); додатком виступає переважно інше дієслово, але можливим є також використання додатка-іменника, особливо назв мов, музичних інструментів, видів спорту (她会乌克兰语。Tā huì wūkèlán yǔ. Вона може (говорити) українською). Заперечувальні форми деяких

модальних дієслів мають певні додаткові значення. Наприклад, 不要 *bù yào*, крім прямого значення «не бажати, не хотіти», також означає заборону («не можна, не слід, не треба»: 时间不早, 不要看电视。 *Shíjiān bù zǎo, bù yào kàn diànshì*. «Вже пізно, не слід / не треба дивитись телевізор»), а 不会 *bù huì* значить не лише «не могли, не вміти», а й «не повинно трапитися / не може бути, щоб...»; в останньому випадку можливе використання додатка-прикметника (人不会多! *Rén bù huì duō!* «Не може бути, щоб було / прийшло (так) багато людей. Це дієслово можна використовувати як самостійне дієслово або як модальне дієслово, це означає наявність навичок або здібностей, отриманих завдяки освіті в певній галузі, наприклад:

我会汉语。 *Wǒ huì hànǔyǔ* – Я володію китайською. "会" вказує на здатність щось робити, тобто навички або знання, набуті під час навчання :

我会说汉语。 *Wǒ huì shuō hànǔyǔ* – Я вмію розмовляти китайською мовою. Як модальні дієслова вони також мають значення передбачення ймовірності настання події чи дії, тобто розвитку події:

你会不会来? *Nǐ huì bù huì lái* – Ти прийдеш?

3. Дієслово "能" (*néng*) позначає:

1) теоретичну можливість чи вірогідність (часто у реченнях «Хмарно, може піти дощ»),

2) фізичну можливість або природну здатність виконати дію, причому як після підмета-істоти, так і після підмета-неістоти:

我能帮你。 *Wǒ néng bāng nǐ* «Я можу вам допомогти»,

人不能飞。 *Rén bù néng fēi* «Люди не можуть літати».

4. Дієслово "可以" (*kěyǐ*) виражає дозвіл (прямий чи теоретичний – «можна, дозволяється») на здійснення дії, а у заперечній формі – заборону на здійснення дії:

你也可以参加。 *Nǐ yě kěyǐ cānjiā* «Ти також можеш брати участь»,

我可以看电视吗? *Wǒ kěyǐ kàn diànshì ma?* «Можна мені подивитись телевізор?»;

孩子不可以喝咖啡。 *Háizi bù kěyǐ hē kāfēi* «Дітям не можна пити каву».

Оскільки українською мовою модальні дієслова 能 néng, 可以 kěyǐ та 会 huì часто перекладаються однаково (за допомогою дієслова «могти»), у цьому випадку також необхідно стежити за контекстом та відтінками значення. Втім, у реальному повсякденному житті такого суворого розмежування дієслів 能 néng та 可以 kěyǐ не завжди дотримуються: для висловлення заборони нерідко вживають також 不能 bù néng, у запитаннях про дозвіл щось зробити поряд із 可以 kěyǐ зустрічається і 能 néng, а 可以 kěyǐ, у свою чергу, може використовуватись замість 能 néng для вираження теоретичної можливості чи вірогідності. Перед модальними дієсловами 会 huì та 能 néng може вживатись прислівник ступеня 很 hěn. Словосполучення 会很 hěn huì позначає високий рівень оволодіння навичкою та перекладається "(дійсно) дуже добре вміти" (他很会说汉语。Tā hěn huì shuō hànyǔ Він дуже добре вміє розмовляти китайською мовою), а словосполучення 很能 hěn néng вказує на те, що суб'єкт здатен робити щось у великому обсязі (他很能睡觉。Tā hěn néng shuìjiào «Він може спати дуже довго»). З модальним дієсловом 可以 kěyǐ прислівник 很 hěn не вживається.

Використовуються як модальні дієслова із значенням: – можливості виконання якоїсь дії:

他能看中文杂志。Tā néng kàn zhōngwén zázhì – Він може читати китайські журнали.
— можливості або неможливості виконання якоїсь дії через обставини, які не залежать від суб'єкта:

可以进来吗? Kěyǐ jìnlái ma — Можна зайти? Для зазначених значень заперечна форма однакова "不能" (bùnéng). Але "可以" має ще і значення дозволу виконання якоїсь дії. В такому випадку заперечна форма буде "不可以" (bùkěyǐ).

5. Модальне дієслово "应该" (yīnggāi) (та його повні синоніми 应当 yīngdāng, 应 yīng, 该 gāi, 该当 gāidāng; найчастіше вживаються 应该 yīnggāi та 该 gāi; дієслово 应 yīng є характерним для писемного мовлення; дієслово 该 gāi часто вживається у безособових зворотах та риторичних питаннях: 该怎么办? Gāi zěnmē bàn? «Що ж слід робити?») позначає необхідність у зв'язку з наявними для цього підставами у якості

котрих можуть виступати факти, здоровий глузд, логічне обґрунтування, прийняті норми, суб'єктивна думка тощо. Часто використовуються для вираження моральних норм або соціальних зобов'язань. Українською мовою перекладаються «бути повинним (змушеним), мусити» або «слід, належить, необхідно, потрібно»:

我应该记这些生词。Wǒ yīnggāi jì zhèxiē shēngcí «Я повинен вивчити ці нові слова», 不应该睡觉, 应该工作。Bù yīng gāi shuìjiào, yīnggāi gōngzuò «Слід (було) не спати, а (слід) працювати».

У певних контекстах 应该 yīnggāi також позначає особисте припущення або ймовірність («напевно», «вірогідно», «ймовірно»):

你应当没听说这件事。Nǐ yīngdāng méi tīng shuō zhè jiàn shì «Ти, напевно, не чув про це».

Це модальне дієслово також використовується у скороченій формі (应该=该):

你应该多吃蔬菜。Nǐ yīnggāi duō chī shūcài — Вам слід їсти більше овочів.

你该多吃蔬菜。Nǐ gāi duō chī shūcài — Вам слід їсти більше овочів.

На відміну від інших модальних дієслів, "应该" також може використовуватися у минулому часі, з відтінком жалю:

昨天你不应该吃土豆。Zuótiān nǐ bù yīnggāi chī tǔdòu — Тобі не варто було їсти картоплю вчора.

6. Модальне дієслово 请 qǐng «просити; запрошувати; просити дозволу» може приймати після себе як інше дієслово (请问 Qǐngwèn «дозвольте запитати», 请喝茶 Qǐng hē chá «прошу / будь ласка, пийте чай»), так і прямий додаток, який означає адресата прохання (请你喝茶 Qǐng nǐ hē chá «прошу тебе пити чай», 请朋友们等我一下 Qǐng péngyǒumen děng wǒ yīxià «прошу друзів трішки мене почекати»).

7. Модальне дієслово 行 xíng «годитися, бути придатним» у сучасній мові дуже рідко використовується у стверджувальній формі (переважно лише у фразі 行了 xíng le «годиться!; окей!», зазвичай 行 xíng має питальну («можна?; добре?») або заперечну («не можна, (так) не піде, не годиться») форму. Дієслово 行 xíng вживається без наступного додатка – цей додаток-дієслово або взагалі відсутнє, або

ставиться перед 行 xíng (我一起去行吗? Wǒ yīqǐ qù xíng ma? «Я піду разом (з вами), добре?»). Заперечна форма 不行 bù xíng за частотністю вживання переважає над питальною. Вона може вживатись у якості присудка (你不努力不行 Nǐ bù nǔlì bùxíng «Ти не стараєшся, (так) не піде!»), самостійної негативної репліки (不行! «Не піде!; Не можу!») або ж означення з 的 de, яке перекладається «нікудишній, поганий» (不行的工作条件 Bùxíng de gōngzuò tiáojiàn «Нікудишні умови праці»). Якщо наявність дієслівного додатка у реченні є необхідною, то замість 行 xíng краще вживати 可以 kěyǐ:

我可以跟你们一起去大学吗? Wǒ kěyǐ gēn nǐmen yīqǐ qù dàxué ma? «Можна я піду з вами до університету?».

Примітка: модальне дієслово 可以 kěyǐ порівняно нечасто утворює питальну форму шляхом редуплікації (可以不可以), фактично тільки за умови, що питання є коротким, містить лише один дієслівний додаток, а зміст питання є однозначно зрозумілим (我可以不可以休息一下? Wǒ kěyǐ bù kěyǐ xiū xi yīxià? «Можна мені трішки відпочити?»). Це пояснюється тим, що сполучення 可以 kěyǐ з часткою 不 bù допускає кілька варіацій, а тому не завжди можна правильно зрозуміти, що саме мовець має на увазі. До цих варіацій належать: 不可以 bù kěyǐ «не можна...» (孩子们不可以喝啤酒 Háizǐmen bù kěyǐ hē píjiǔ «Дітям не можна пити пиво»), 可以不 kěyǐ bù «можна не...» (你可以不等我 Nǐ kěyǐ bù děng wǒ «Можеш не чекати на мене»), 不可以不 bù kěyǐ bù «не можна не...» (我需要学习汉语, 不可以不记生词 Wǒ xūyào xuéxí hànyǔ, bù kěyǐ bù jì shēngcí «Мені потрібно вчити китайську мову, не можна не вчити нові слова»).

8. Модальні форми дієслів на得起 deqǐ «могти, бути в змозі» та不起 buqǐ «не могли, бути не в змозі» є близькими за значенням до відповідно 能 néng та 不能 bù néng, але характеризуються вищим ступенем персоналізації здатності / нездатності, більшою суб'єктивністю, і більшою емпатичністю: у той час, як 能 néng та 不能 bù néng перекладаються як нейтральні «можу / можна» та «не можу / не можна» як у теоретичному, так і у практичному плані,得起 deqǐ та不起 buqǐ

наголошують саме на практичній здатності / нездатності суб'єкта виконати певну дію і ця здатність пов'язана із певними особистими обставинами, можливостями чи навичками суб'єкта («бути в змозі / мати можливість» та «бути не в змозі / не мати можливості»):

说汉语的时候我我懂得起 Shuō hànǔ de shíhòu wǒ wǒ dǒngdé qǐ «Я в змозі зрозуміти, коли розмовляють / що кажуть китайською».

他口音很重, 他说什么我都懂不起 Tā kǒuyīn hěn zhòng, tā shuō shénme wǒ dū dǒng bù qǐ «У нього жахливий акцент, я не взмозі зрозуміти нічого з того, що він каже».

我身上有足够的钱, 所以我买得起这个东西 Wǒ shēnshang yǒu zúgòu de qián, suǒyǐ wǒ mǎi dé qǐ zhège dōngxī «У мене з собою достатньо грошей, тож я можу купити цю річ. 这个手机太贵, 我买不起 «Цей мобільний телефон занадто дорогий, я не в змозі (його) купити».

Модальні форми дієслів на得起 deqǐ /不起 buqǐ переважно вживаються з односкладними дієсловами, хоча подекуди можуть траплятися винятки: 我解释不起是怎么回事了 «Я не в змозі пояснити, що на мене найшло».

Ці модальні дієслова 可 - kě, 得 - dé, 能 - néng, 须 - xū, 要 - yào, 宜 - yí, 必 - bì, 足 - zú, 肯 - kěn, 敢 - gǎn виражають:

- 1) від потенційних можливостей або здібностей суб'єкта, тобто його фізичного або психічного стану;
- 2) від можливості набуття вроджених або набутих навичок, умінь або знань про предмет;
- 3) від імовірності, що впливає з соціальних факторів, етичних і моральних норм, правил поведінки тощо;
- 4) від імовірності випадкового настання обставин, подій, що впливають з певних об'єктивних умов;
- 5) від імовірності випадкового настання обставин, подій, що впливають з певних об'єктивних умов;
- 6) від імовірності, що впливає з соціальних факторів, етичних і моральних норм, правил поведінки тощо.

Чарльз Лі та Сандра Томпсон розрізняють модальні та повнозначні дієслова:

1. Модальні дієслова повинні використовуватися в реченнях з дієсловами доконаного виду для утворення складних дієслівних зворотів, але на відміну від інших допоміжних дієслів, модальні дієслова мають певну синтаксичну незалежність, коли вживаються в реченнях недоконаного виду.

他会弹钢琴，我则不会。 – Tā huì tán gāngqín, wǒ zé bú huì.- Він вміє грати на піаніно, а я ні;

2. Модальні дієслова не можуть модифікуватися частками стану

3. Модальні дієслова не можуть приймати прямі доповнення з прийменниками.

Деякі модальні дієслова мають функцію доконаного виду, а також функції допоміжних дієслів: наприклад, дієслово 要 -yào потрібно, треба (як допоміжне дієслово); хочу (як дієслово доконаного виду).Порівняйте:

我要一杯茶。 – Wǒ yào yī bēi chá. – Я хочу чашку чаю.

我要去饭店吃饭。 – Wǒ yào qù fàndiàn chī fàn. – Мені треба піти до їдальні поїсти.

4. Модальне дієслово не може використовуватися перед суб'єктом дії. Цей погляд на позицію модальних дієслів у китайській граматичній системі також можна знайти в працях Ван Ляо І. Зустрічається також у працях Люй Шусяня 能 – néng – могли, 会 – huì – могли, вміти щось робити, 可以(可) – kěyǐ (kě) – можна, треба врахувати зазначені вище особливості, а також тенденцію до багатозначності односкладових дієслів у китайській мові. Він зазначає, що дієслово 会 – huì – могли, бути в змозі зробити щось, використовується для розуміння того, що дія фізично можлива, тоді як 会 – huì – могли, бути в змозі зробити щось, виражає здатність або набутий навик. Люй Шусян також розрізняє наведені вище модальні дієслова, але уточнює, що 能 – néng-могли, що виражає фізичну можливість, використовується і в Веньян, і в Байхуа. Він зазначає, що 可 – kě - також може реалізувати це значення, а також зазначає, що 可 – kě у байхуа та 可 – kě у веньян виражають значення дозволу виконувати певну дію. Однак модальні дієслова не є простими службовими словами.

"Неоднозначність" чіткої "європейської" класифікації в китайській мові є особливо складною. Деякі китайські лінгвісти класифікують прислівники більш ретельно, ніж

європейські фахівці. У будь-якому випадку, модальні дієслова демонструють риси, які певною мірою характерні для прислівників. Іншими словами, модальне дієслово "плаває" між власне дієсловом і прислівником, що означає можливість.

Висновки до розділу 2

У розділі 2 проаналізовано засоби вираження категорії модальності в китайській мові. Проаналізовано різні механізми та конструкції, що використовуються для вираження можливості, наміру, зобов'язання та дозволу. Зокрема, проаналізовано основні елементи, які відіграють важливу роль у структурі китайського речення, такі як "要" (yào), "能" (néng), "可以" (kěyǐ), "应该" (yīngāi), "会" (huì) та інші. Аналізуючи ці засоби в контексті різних мовленнєвих ситуацій, можна зрозуміти, як мовці виражають свої наміри, обов'язки, можливості та дозволи у своїх висловлюваннях. Розділ також підкреслив важливість розуміння модальностей і вивчення культурних аспектів китайської мови для успішної комунікації. Загалом, вивчення цього розділу допомогло мені глибше зрозуміти та проаналізувати модальні конструкції в китайській мові.

ВИСНОВКИ

Розглянувши питання китайських модальних дієслів, ми можемо зробити висновок, що перша спроба категорії китайських модальних дієслів була зроблена Ван Лі, і в гіпотезі дослідника тон розглядався як спосіб вираження. Емоційний це «тон» опосередковано відобразив категорію модальності. Відмінність у класифікації засобів вираження модальної категорії полягає в певних особливостях класифікації частин мови відомих китайських лінгвістів. Серед експертів, які у своїх працях зосереджуються на вивченні китайської граматичної системи, Чжао Юнь Пін, Лі Цзіньсі, Ван Лі та інші. Кожна модальна категорія може бути представлена у вигляді функціонального семантичного поля, і тоді сама модальна категорія постає як комплекс ФСП, в якому аналізуються певні типові класифікаційні ситуації.

Таким чином, модальність, як одна з основних мовних категорій, постає як сукупність складних об'єктів зі складними семантичними структурами, що становлять макроскопічне поле. Традиційно під модальністю в синтаксисі розуміють граматичну синтаксичну ознаку, що виражає відношення висловлювання до дійсності та відношення мовця до змісту висловлювання. У китайській мові модальні дієслова не виражають дії, а скоріше виражають зв'язок із діями мовця, тому мовець може використовувати їх, щоб вказати, що та чи інша дія, на його думку, можлива, необхідна чи обов'язкова. Усі модальні дієслова можна поділити наступним чином:

- висловлює бажання : 要想 - yào xiǎng, 愿意 – yuànyì, 肯 – kěn, 敢 - gǎn;
- висловлення оцінки чи судження щодо фактів: 应该 - yīnggāi, 应当 - yīngdāng, 应 - yīng, 该 - gāi, 得 - déi;
- виражають оцінку об'єктивних умов: 能 - néng , 能够 - nénggòu, 可以 - kěyǐ;
- виражають дозвіл : 能 - néng, 可以 - kěyǐ, 可 - kě, 准 - zhǔn, 许 - xǔ, 得 – déi;
- висловлює оцінку: 配 - pèi, 值得 - zhídéi;
- виражайте можливість: 可能 - kěnéng, 会 - huì, 要 - yào, 得 - déi, 能 – néng.

У реченнях виділяють такі модальні значення, як ствердження і заперечення, а їх проміжними варіантами в деякій мірі можна вважати питальні речення, а також можливість, дозвіл, ймовірність, необхідність, обов'язковість, неминучість.

论文摘要

本研究探讨了现代汉语中情态动词的功能语义属性，分析了情态动词在情态表达过程中的作用和影响。情态动词作为汉语语言系统的重要组成部分，反映了语言的语法结构和文化背景对语言的影响。深入研究情态动词的功能语义，可以更好地理解汉语情态表达的特点和规律。

首先，从语言学的角度，关注情态动词在语法结构中的地位和作用。通过分析情态动词在句子中的位置和语法功能，可以了解情态动词对句子语义结构的影响及其与其他词类的关系。

其次，从语义角度分析情态动词的意义和功能。情态动词的不同意义和用法反映了汉语语境中情感、态度和观点的表达方式。通过对情态动词语义的研究，我们可以更深入地了解汉语在情感和认知方面的特点。

最后，从跨文化交际的角度讨论情态动词的功能和意义。由于汉语情态表达受文化价值观和社会习俗的影响，在与其他语言和文化的交际中，情态动词的使用方式存在差异和变化。通过比较不同文化背景下的语气动词表达，可以更深入地理解语言与文化之间的关系。

总之，本研究旨在通过详细分析现代汉语中情态动词的功能语义，突出情态动词在语言和文化层面的重要性和影响力，为跨文化交际和语言教学提供理论和实践参考。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Берковець В. Темпоральні особливості функціонального стилю в сучасній українській літературній мові. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. 2001. Вип. 10. С. 39–41.
- Вихованець І. Р. Граматика української мови. Київ, 1982. 209 с.
- Загнітко А. П. Дієслівні категорії в синтагматиці і парадигматиці: навч. посібник. К., 1990. 129 с.
- Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: морфологія. Донецьк, 1996. 437 с.
- Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник. Київ: Акад., 2002. 368 с.
- Леонова М. В. Сучасна українська літературна мова. Київ, 1983. 264 с.
- Любимова Ю. С. Функціонально-семантичне поле модальності в сучасній китайській мові, 2016
- Любимова Ю. С. Спонукальні дієслова як домінанта реалізації семантики імперативності в сучасній китайській мові, 2017
- Любимова Ю. С. Засоби і способи реалізації модальності можливості в сучасній китайській мові, 2016
- Любимова Ю. С. Модальні модифікатори як ключові засоби реалізації модальності в сучасній китайській мові, 2019
- Любимова Ю. С. Засоби і способи вираження категорії модальності в сучасній китайській мові, 2015
- Любимова Ю. С. Типи модальних значень в сучасній китайській мові, 2015
- ПИЛИПЮК Л. А., КОВАЛЕНКО В. Г. МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА ЯК ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНКИ В ТЕКСТАХ ГАЗЕТНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ. АКАДЕМІЧНІ СТУДІЇ. СЕРІЯ «ГУМАНІТАРНІ НАУКИ». 2022. № 3. С. 226–231.
- Frawley, W. (1992). *Linguistic Semantics*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Her One-Soon (2008) *Grammatical Functions and Verb Subcategorization in Mandarin Chinese*. Taipei: Crane Publishing.

- Hsieh Chia-Ling (2005). *Modal Verbs and Modal Adverbs in Chinese: An Investigation into the Semantic Source*. Taipei: National Taipei University of Technology.
- Jiamin Pei, Jian Li A corpus-based investigation of modal verbs in Chinese civilcommercial legislation and its English versions. – *Intl J Legal Discourse* 2018; 3(1): 77-102
- Li Charles N. *Mandarin Chinese. A Functional References Grammar /*
Charles N. Li, Sandra N. Thompson. Berkeley & Los Angeles : U. of California Press, 1989. – 691 p. expressions. *Journal of pragmatics*. 2001. Vol. 3. No 33. P. 383–400.
- Palmer, F. R. (2001). *Mood and Modality* (2nd ed.). New York: Cambridge University Press.
- Portner, P. (2009). *Modality* (Vol. 302). Oxford: Oxford University Press.
- Sparvoli, C. (2019). *Modality in General Linguistic investigations conducted in*
丁声树. (1999). *现代汉语语法讲话*. 商务印书馆
- 贺阳 (1992)。试论汉语书面语的语气系统。中国人民大学学报， 5， 59-66。
- 孔箴 (2008) 《现代汉语插入语简析》 - 四川: 四川师范大学硕士学位论文。
- 刘月华 & 等著 (2001)。实用现代汉语语法。北京: 商务印书馆。
- 卢福波 (2015) 《对外汉语教学实用语法》 - 北京: 北京语言大学出版社。
- 吕叔湘, 朱德熙. *语法修辞讲话*. 北京: 商务印书馆, 2018. 416 页. 徐晶凝.
- 马庆株 (1992)。汉语动词和动词性结构。北京: 北京语言学院出版社。
- 彭利贞 (2005) 《现代汉语情态研究》 - 上海: 复旦大学博士学位论文。
- 彭利贞. (2007). *现代汉语情态研究*. 中国社会乐学出版社。
- 彭利贞 《现代汉语情态研究》 - 上海: 复旦大学博士学位论文， 2005 - 259 页。
- 王力 《中国语法理论》 - 台北: 蓝灯出版社， 1987 - 374 页。
- 王力. 文集. 第二卷. *中国现代语法 / 力王*. 山东教育出版社， 1986. - 页数 : 568
- 王力. (1985). *中国现代语法*. 汉语语法丛书 (Vol. 423). 北京: 尚武饮书馆.
- 温锁林 《汉语中的语气与情态》 - 南开语言学刊， 2013 第二期 - 21-29 页。
- 徐晶凝. (2008). *现代汉语语话情态研究的*. 昆仑出版社.
- 张秀芳 (2011) 《现代汉语中“信任”“怀疑”的表达方式研究》 - 安徽:

安徽大学硕士学位论文。

朱德熙（1979）。朱德熙.语法讲义.北京：商务印书馆。